

74
تۆرك يوردى ④

ناشرى : تۆرك يوردى
مدبرى : آق جورە اوغلى يوسف

يىل ۱۳۳۱ صاىي ۱۵ ۲۴ ايلول ۱۳۳۱ يىل ۵ جلد ۹ صاىي ۹۳

شمدی ینه او نامردلر یوردیمزه سالمشر ،
پادشاهم فرمان ایتمش: ادرلر چیقین میدانل!
تجه دوشمان بیلیمورکه ینه بزده او قان وار ،
بیلیمورکه ینه بر تورک بدل یکریمی دوشمانل!

هی کیدی می ، بر نمره یله توزدن بولوط یاراتان ،
قهرمانلق درنکنده بیکیتمکله اون آلان!
تورانلینک یاوز نسلی توکنمدی جوق شکر ،
بر دامله تورک بر قوجامان ده کیزکی کوبورر!

والله باقه آتیمک یله لری المذن -
قور تولوبده دوشونجهیه قادار یارین جنکده بن
قانه حسرت قیلیجیمی جالاجیم ، عهدم وار ،
کیدییورم ، حقگری حلال ایدک آغالر!...

یوسف ضیا

دیلیمز

قایا خانمی ، قایی خانمی ؟

قیلیج و قلم اری آلب آرسلان بکک ، صاواش میدانندن کوندردیکی ،
خاقانمژک اسکی اویماغنک آدینه داتر مدققانه مقاله سینی اوقودم. صانییورم که
وقتیله یازدیغم « آلتون اوردو » افسانه سنک آلتینه قانديغم بر حاشیه ده (قایی)
آدینک ، یانک فتح و مده سیله ، (قایا) شکینده اولماسی لازم کله جکفی سویله-
مشدیم . آلب آرسلان بک بونی قبول ایتمیورلر ، بندن ایضاحات ایسته یورلر.

اوکجه کندیلرینه جواب ویرمه جکم صاندیم . چونکه بو نصیحی
وقیله یازمه بیر (محاضرات) مجموعه سنده کوردیم ایدی . بونده (آل عثمان
پادشاهلرینک اجدادی بایندور) دییه آریجه بیر فصلده اکثری تاریخ کتابلرنده
موجود اولان شجره یازیلدقدن سوکرا (قای) آدی بیر مد ایله شویله
(قای) شکلنده کوستریلش و بو اسمک معناسنده کی صلابت بوتون عثمانلی
حاکملرنده تجلی ایله مش اولدینی ده علاوه ایدیلش ایدی . غالباً مجموعه نك باش
طرفینده « محاضرات سلیمان » اسمی واردی . انجاق بو مجموعه استانبولده کی
کتابلرم آراسنده اولدیغدن اونى کتیرتمک و شاهد اوله رق - بکده ماده
معتبر اوله مایان - او صحیفه لری اراثة ایتک ممکن اوله مادی .

چاره سز بوراده بولدیغم بعض اکسیک مأخذله مراجعت ایتدم . نتیجه ده
کوروله جکدرکه بن حق سز اولما دیغم کیبی آلب آرسلان بکده یا کلیش دوشونمه مشلردر .
آلب آرسلان بک دیورلرکه :

(۱) هر بجه دوشکونلری بو قدر تورک سوزی ایچنده باشقه بیر سوزی
اوستدن چکن (ی) ایله یازما مشلرده بیر تک (قای) سوزینی می یازمیشلر ؟
(۲) قای = قاییق ، قایمق دن کلیر : آینی جابوق سورمه ، قایوب کیدن
ای بینجی دیمکدر .

بو ایکی طوغرو اعتراضه جواب ویریم :

(۱) هر بجه دوشکونلرینک یازیمزه ، دیلیمزه ، حتی تاریخمزه آجدیقلری
یارالرك صایسی یوقدر .

هر هانکی اسکی بیر کتابه مراجعت ایدرسه کز بویله عربی املا سیله بیر
جوق کله لر کوره جکسیکیز . حتی کلدی ، اولدی کیبی فعللرک بیله (کلد ،
اولد) شکلنده یازیلدیغی استغراب ایله مشاهده ایدنلر آزدکیلدر .

صحائف الاخبار ، نشری و نشانجی و خیرالله افندی ایله عاشق پاشا زاده
تاریخلرندن عیناً آلان آل عثمانک شجره سنی آشغی به یازیورم . املالره دقت
یورولورسه نه درجه تحریفه اوغرا دیقلری تحق ایدر :

مصائف الاخبار [۱] نهری و نشاهی تاریخی [۲] خیراته اندی تاریخی			
ارطغرل	ارطغرل	ارطغرل	ماشق پاشا زاده
سلیمان شاه	سلیمان شاه	سلیمان شاه	ارطغرل
قایا الپ	قایا الپ	قایا الپ	سلیمان شاه غازی
قزل بوغا	قزل بوغا	قزل بوغا	قی الپ
بایغور	بایغور	بایغور	قزل بوغا
قابله	قوتلغ	قوتلغ	بیتور
طغرا	طغرا	طغرا	اقلوغ
قراینو	قیسون	قیسون	طوغان
بانیقر	ساقور	ساقور	قیتو
بلغای	بولغای	بولغای	سرمین
سوتقور	بایستقو	بایستقو	بقی
توقتمور	توقتمور	توقتمور	سوتقار (با خود ستقار)
باساق	باسوق	باسوق	بقی تمور
حمیده (؟)	چندور (۱۹)	چندور (۱۹)	بسیق
اقلق	باقی آغا	باقی آغا	کوک الپ
قاری	کوک الپ	کوک الپ	اغوز
جکتمور	اغوزقار خان [۳]	اغوزقار خان [۳]	قره خان
ماورج	آی قوتلغ	آی قوتلغ	اقل تل
قزل بوغا	توترق	توترق	توزق
یماق	سلیمان شاه	سلیمان شاه	قره خان
باشوغه	قره خان	قره خان	بیضوب
جورمن	بایسوق	بایسوق	قری
بایسو	یلواج	یلواج	قزل بوغا
طغرا	تغار	تغار	هنا
سونج	سونج	سونج	باش بوغا
جاربغا	جاربغا	جاربغا	بای سوغ (با خود: بای سوسی)
قورلمش	قورلمش	قورلمش	طوغان
			موغ

[۱] مصائف الاخبارک روایتنه کوره ادریس بدایسی و روحی مورخ و خواجه زاده بو توجیهی قبول ایشلر .

[۲] مصائف الاخبارک ایرادی موجبنه عالی جاهیده بو قول اختیار ایش ایش .

[۳] اصلنده اغوز و قار خان آیرو آیرو ایکی اسم کی بایلمشدر .

قورخاد (؟)	قرهجه خان	قورچاو	جر بوغا [۴]
بالجق	مهور (؟)	بالجق	قورتلدش
قاس	سلیمان شاه	تویاس	قرهجه
قرا اغلان	قره حول	قره اوغلان	ممودی (؟)
سلیمان شاه	قولغای	سلیمان شاه	قره لو اقلان
فرخالو	بایتمور	قارخالو	سلیمان شاه
یورلوخان	طوس بالیق	بوزلو خان	قره جول
بایتمور	طافار	بایتمور	برلوما
نورمش	طونمش	نورمش	بنیتور
کوک الب	کوچک بک	کوک آب	نورمش
ارغوز	ارتق	ارغوز	چین (؟)
قرخان	قوناق	قره خان	ماچین (؟)
قابی خان	جکتمور [۵]	قابی خان	یامن (؟)
وبعض روایتده (قوی خان) طورح		دیت تاقوی خان	نوح علیه السلام
عیس بن اسحاق (علیه السلام) قزل بفا		اولجه خان	
یماق		عیس بن اسحاق [۶]	
باشبوغا			
قورتلدش			
قورجا			
بالجق			
قره ماس			
قره اوغلان			
سلیمان شاه			
قورلو بورلغار			
بایتمور			
نورمش			

[۴] بوغا برافط تقدیردر . بز بوغایه مقابل طوسون ، طوسونم دیرز . « قاموس تورکی » بو کلمه شوله تفسیر ایدیور : جر بوغه - بر جنس چول صیجانی ، عربی : برجم . مجازاً : جیلز چوجوق .

[۵] بورادن آشغی سی صحائف الاخبارک ایله ستونلرنده کی اسملرک محرف تکرارندن عبارتدر .

[۶] بوره ایتی خیرالله افندی (کنه الاخبار) دن آلدیغی سوله یور . صولاق زاده ، چشمی زاده رشید تاریخلرنده ایسه بونلردن باشقه مخالفلرده وارمش .

کوک الب
ارغوز خان
قاره خان
قایی خان
بولجای
یافت
نوح علیه السلام

بو جدوللرده یان یانه کان وعینی اولماسی اقتضا ایدن اسملره باقیلیرسه
بونلرک یکدیگرینه نه قدر مخالف اولدینی کورولور . واقعا بو مخالفتی قسماً
ناسخ وکاتب خطالرینه ومرتب سهولرینه عطف قابل اولورسه ده ایچنده (باینقر
== ساقور == قان خان == سفرتین) آدلریخی بری برینه قاریشدیرمی کاتب
ومرتبه حمل ایتمک قابل دکیلدر . بونلر یکدیگریندن خبردار اولمالان بیر طاقیم
مؤلفلرک اختراع ایلهدکلری اسملر اولمق لازم کلیر .

بیتمه دی

احمد حکمت

تورک دیاسفده

روسیه ده ساکن مسلمانلرک محله ومفتیلک تشکیلاتی؛ بوتشکیلاتک
اصلاحنه دائر آرزو وتشبثلر؛ یکی اورنبورغ مفتیسی .

باشی بیل ۰ - جلد ۹ - صافی ۱ دهر

روسیه ده ساکن مسلمانلرک محله سی ، تشکیلات روحانیه دیدکلری اشبو
محله ومفتیلک تعضوبنک حال حاضرندن ممنون دکلدرلر . مسلمانلر ایسته یورلرکه
بوتون بو تشکیلات کیتدکجه تنمو وانکشاف ایتسین ، مکمللشسین . مفتیلکلر
۱۸نجی عصر میلادیده تاسیس وتنظیم اولونمشلردر . اووقدنبری خیلی زمان